

Evde Yaşayan Yaşlılarda Sosyal Katılımı Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi

Sebahat Yaprak Çetin*, Ali Kitiş, İnci Gökalan Kara*****

*Empati Özel Eğitim Merkezi

** Pamukkale Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon YO, Denizli.

*** Pamukkale Üniversitesi, Tıp Fakültesi Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi AD, Denizli.

Amaç: Çalışmamız evde yaşayan sağlıklı yaşlılarda sosyal katılım ile sosyodemografik özellikler, kognitif düzey, depresyon durumu, fonksiyonel düzey ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla planlanmıştır. **Gereç ve Yöntem:** Bu çalışmaya evde yaşayan 113 yaşlı katılmıştır. Yaşlıların demografik verileri oluşturulan sosyodemografik forma kaydedilmiştir. Sosyal katılım düzeyinin belirlenmesi için Boş Zaman Aktiviteleri Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Kognitif düzeyin değerlendirilmesi için Hodkinson Mental Test, depresyonun durumunun değerlendirilmesi için ise Yesavage'in Geriatrik Depresyon Skalasının Kısa Formu kullanılmıştır. Yaşlıların fonksiyonel düzeyleri Lawton ve Brody'nin Yardımcı Günlük Yaşam Aktiviteleri Skalası (EGYA) ile Katz'ın Günlük Yaşam Aktiviteleri Ölçeği (GYA) ile değerlendirilmiştir. Yaşam kalitesinin değerlendirilmesinde Dünya Sağlık Örgütü tarafından hazırlanmış olan Yaşlılar için Yaşam Kalitesi Ölçeği (WHOQL-OLD.TR) kullanılmıştır.

Sonuçlar: Çalışmaya alınan yaşlıların yaş ortalamaları $71,4 \pm 5,9$ yıldır. Bu çalışmanın sonunda kadınlarda rekreasyonel aktivitelere katılım oranı yüksek bulunurken; erkeklerde ise entellektüel aktivitelere katılım oranı yüksek bulunmuştur. Genç yaşlılarda, büyükşehir veya şehirde yaşayanlarda, evli olup eşi ile birlikte yaşayanlarda, apartman dairesinde yaşayanlarda, eğitim düzeyi iyi olanlarda, emeklilikte, gelir düzeyi yüksek olanlarda, yürüme yardımcısı (YY) ve kendine yardım aleti (KYA) kullanmayanlarda, komşusu ile hergün görüşenlerde sosyal katılımın arttığı sonucuna ulaşılmıştır ($p < 0.05$). GYA'da ve EGYA'da bağımsızlık düzeyinin artması, iyi bir kognitif düzey, düşük depresyon düzeyi ve iyi bir yaşam kalitesi düzeyi ile sosyal katılımın da arttığı bulunmuştur ($p < 0.05$).

Tartışma: Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar, evde yaşayan yaşlıların sosyodemografik özelliklerinin yaşam kalitesi ve sosyal katılım düzeyleri ile olan ilişkisine dair verileri desteklemektedir. Bununla birlikte, bu çalışmaya ait veriler; aktivite deneyiminin yaşlının yaşamına kattığı anlam dikkate alındığında, iş ve uğraşı tedavisi uygulamalarında, ev içi ve dışında fiziksel ve mental süreçlere katkı sağlayıcı nitelikteki bireysel ve grup çalışmalarının planlanmasında yol gösterici niteliktedir.

Investigation Of Factors Effecting Social Participation In Elderly People Living At Home

Purpose: This study was planned to investigate the relationship between social participation and demographics, cognitive status, depression level, functional status, quality of life in older adults living at their own homes.

Material and Methods: One hundred thirteen older adults living at their own homes participated in the study. Demographics of the participations were recorded. To assess activity participation, leisure Activity Assessment Scale was used. The cognitive status was evaluated using Hodkinson Mental Test

and depression status was evaluated with Yesavage Depression Scale Short Form. Lawton Instrumental Activities of Daily Living (IADL) Scale and Katz Index of Independence in Activities of Daily Living (ADL) were used to assess independence level in activities of daily living. Quality of life of participants was evaluated using World Health Organization Quality of Life Instrument-Older Adults Module (WHOQOL-Old).

Results: The mean age of the participants was $71,4 \pm 5,9$ years. It was found a higher percentage in women at recreational activities, besides higher percentage at intellectual activities in men. As a result, increased social participation at young elderlies, at living in cities or metropolis, at living with his/her partner in marriage, at living in apartment, at high educational level, at retirement, at disusing a walking aid or self help device, at interviewing with neighbours was seen ($p<0.05$). In addition, it was found that social participation increased along with the increase of ADL and IADL, a good cognitive level, lower depression level and a good quality of life level ($p<0.05$).

Conclusion: Results from this study support the data related to relationship between socio-demographic characteristics with quality of life in elderly people living at home. Meanwhile, as activity experience adds value to the life of the elderly, results obtained from the study can be used to plan personal and group studies, which contribute to physical and mental processes at home and out.